

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Massilienses per illam naturalem possibilitatem, principium salutis ad se revocant, & initium discretionis à se proficisci volunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

Nemo alij dat, nemo sibi, non littera legis
Nec naturalis sapientia (hoc est libertas & possibilitas)

que semel acta

In preceps sibi novit, conjungere nequit.

Vbi iterum vides quod sexcentis Augustinus & Prosper inculcare solent totam illius negotii difficultatem & tante gratie salutis necessitatem, ex corruptione illius naturalis sapientie seu possibilitatis vigorisque naturalis peti; quae si non esset, nihil opus esse isto magno perdita possibilitatis adiutorio, Sed natura sibi ad omnia ista cum illo sapius dicto prima va- integritatis auxilio sufficeret.

Hae est ergo vera ratio cur tanta ac toties iterata concertatio Prosper cum Semi-Pelagianis fuerit; An arbitrium hominis peccato laesum sit, an medicina inoleat, hoc est gratia Christi, an amissa sit possibilitas, & similia, de quibus ante diximus, quasi controversia ex huiusmodi tota penderet. Sciebant enim Semi-Pelagiani, non a se peti illam integram naturam gratiam; eo quod istam agnoscerent, prorsus perinde sit, ac si nullam penitus faterentur. Nam quemadmodum quando de laesis oculis vel homine aegrotante disputatur, utrum sine auxilio possint cernere & convalescere, nemo tam absurdus est ut hoc existimet sine luce, vel cibo posse fieri, sine quibus, nec sani quicquam poterant, neque quisquam tam inepte delirus est ut se quicquam ad rem propositam dicere putet, si necessitatem lucis & cibi ad recuperanda sanitatem exaggetur, cum tota disputatio veritate de collyrio, & medicinis, supposita tanquam indubitata & naturali sanis agrisque ciborum & hominis necessitate: Ita & Semi-Pelagiani satis intelligebant, ubi de sanandis naturis agebatur non illud gratiae auxilium a se peti sine quo etiam sanissimi hominis liberum arbitrium nihil est, ut Augustinus de Adamo dicit, nisi adjuvetur ab omnipotenti bono; sed illud quo laesum, infirmatum, attenuatumque arbitrium velut Christi Medici adiutorio ac medicina sanandum est, ut iterum sicut olim sua possit libertate velle seu credere; quod sibi per aegritudinem concupiscentiae tumultuantis ac resistentis ademptum est. Hic sollicite auxilium naturae sanae velle commendare & absurdissimum esse sentiebant & nihil ad rem, & hoc ipso quo aliquid sanitatis reliquum esse dicebatur satis expref-

Asum. Hinc est quod alia Christi auxilia quasi medicinalia exaggerant, doctrinam, epus, gratiam, vocationem, & euangelicam praedicationem. Qua in re profecto longe liberalius & liberalius a Semi-Pelagianis actum fuit, quam a nonnullis recentioribus: Subtilius quidem, quia cum de gratia medicinali Salvatoris propter quam I.E.S.V.S. aditus est, disceptatur, hi non intelligentes duorum statuum, duarumque gratiarum differentiam quasi rem magnam inculcant illud adiutorium SINE QVO NON, quod primae conditionis & integerrimae sanitatis esse & nihil ad rombum spectare noverant, & nos jam saepe monstravimus. Liberalius vero: quia quod illi omnibus volentibus sufficienter praestitum esse statuebant hi recentiores plerumque non nisi per intervalla concedunt. Quando igitur vel his vel illis dicitur: quare sine adiutorio gratiae Dei dicitis hominem velle bonum vel credere, vel esse sine peccato? Non tunc, ut rectissime notavit Augustinus, de illa gratia quae si quis est homo conditus, sed de illa quae fit ab usque per I.E.S.V.S. Christum Dominum nostrum. Quod ne de sola natura, sed etiam de illa gratia quae omni naturae rationali adhaeret velut adiutorium essentialiter necessarium intelligeres. Haec quid consequenter adjungit: Fideles enim orant, & dicunt, ne nos inferas in tentationem, sed libera nos a malo. Si adest possibilitas, ut quid orant? Ecce ne quidem orationem pro obtinenda gratia vult esse necessariam si adest illa naturae possibilitas. Nempe quia talis gratia sub natura integritate comprehensa censetur, nec enim illa gratia vel facit credere, vel facit facere; vel quemquam a malo liberat, qualis adversus concupiscentiam necessaria est, sed unumquemque relinquit suae possibilitati & libertati, ut suo arbitrio (quamvis non sine illa) si velit credat, si velit faciat, si velit liberet semetipsum a tentationis malo: qui quantum ad credendi primumque se discendendi voluntatem, erat unicus Massiliensium seopus. Atque haec de gratia illorum satis sunt. Nunc ad quos actus illas integram libertatis reliquias valere dixerint, ulterius indagandum est.

Lib. de nat.
& grat. c. 53

Lib. de cor.
p. & grat.
c. 11.

Massilienses per illam naturalem possibilitatem principium salutis ad se revocant & initium discretionis a se proficisci volunt.

CAPVT XI.

MASSILIENSES non fuisse hostes gratiae sed illorum gravium dumtaxat incommodorum, quae ex illa absoluta hominum praedestinatione & reprobatione, & quae cohaeret illis

Afficacissima discretionem per gratiam, sequi viderentur, supra latius demonstravimus. Ex quo profectum est ut Pelagianos veluti pestes Christianae Religionis horrerent; atque omnia quae sub iatis illis difficultatibus in humana

humana natura quam per peccatum profusam
perditam esse fatebantur, reparanda, sanan-
daque, quoquo modo videbantur tribui posse
Deo, libenter ad ejus gratiam revocarent.
Itaque à fastigio reparatae domus incipientes,
non modo secundum Apostolicam doctrinam,
gratiam Dei, vitam aeternam esse dixerunt,
sed etiam virtutes omnes ipsamque in virtuti-
bus omnibus perseverantiam, atque adeo pri-
mam etiam peccatorum remissionem quam
baptisma tribuit divinae largitatis dona esse
confessi sunt. Sed cum ad extremas fibras
ventum est, unde incipit primo germinare sa-
lus, hic subliterunt, & velut mortem certissi-
mamque desperationis ansam horruerunt eas
ab incerto divini beneplaciti, & secretissimâ
ejus voluntate cui vult, quando vult, & ubi
vult sua munera largiente, suspendere. Isto
quippe constituto, omnes omnino quas teti-
gimus difficultatum larvæ superbula animas
acerrime premunt, & propter libertatis ja-
cturam quasi imminentem timidas, velut
spectra exagitant. Ut igitur se ab illis quasi
fatalibus expedirent nexibus, extremam illius
caelestis catenaes anfulam, unde primum, im-
perfectissimumque humanae salutis exordium
est, à sua libertate religarunt, videlicet ut sic,
non quos Deus certa determinataque volun-
tate ex toto numero seligens velit, sed qui
propria libertate voluerint salutem inchoet, &
ad baptismum justitiamque gradatim procedendo
salvi fiant. Unde totius controversiæ
cum Massiliensibus disputatae cardo tuit, uter
salutem inchoet homo an Deus. Notavit hoc
exactè Prosper qui sensa Massiliensium in lum-
nam colligens: *Ac sic, inquit, cum in his qui*
tempus acceperunt libera voluntatis, duo sint, quæ
humanam operentur salutem Dei scilicet gratia, &
hominis obedientia, priorem volunt obedientiam esse
quam gratiam ut initium salutis ex eo qui salvatur,
non ex eo credendum sit stare qui salvat. Et voluntas
hominis divinae gratiæ sibi pariat opem, non gratia
sibi humanam subiciat voluntatem. Et paulò post
in eo latere dicit virulentiam illius erroris,
quod principium salutis in homine collocatur, quod
divinae voluntati voluntas humana præfertur. Ne-
que verò sic ista intelligas, quasi nullam om-
nino gratiam præcedere vellent ante humanam
obedientiam voluntatis. Certum est enim eos
omnem omnino gratiam quasi potentialem,
hoc est, qua libertati humanae datur credere
posse si velit, tanquam scopo suo minime con-
trariam sine difficultate confessos dummodo
libertas illa sibi servaretur qua in utramvis
partem se possent eligendo flectere, & cum qua-
cunque gratia se ipsos volendo ab alio nolente
discernere. Sic enim omnes illæ perplexitates
velut umbræ exorto Sole diffugiunt. Hinc est
quod ante hominis voluntatem, gratuitam
vocationem, & Evangelicam prædicationem
libenter admittunt. Hinc est quod reliquias
libertatis pristinae tanquam gratiam à Deo
datam postulant: Hinc est quod gratiam viri-
bus Adami integris datam, fractis, tantum-
modo ad credendum sufficere, reliquis verò

In ser. ad
August.

liberantem multo potentior, necessariam esse
statuant. Quæ omnia manifesta sunt indicia
non eos ullam gratiam Dei, nisi qua flexum
voluntatis efficaciter secum trahit, nec eum
expectat ab hominis voluntate, timuisse, hoc
est, ut acutissime Prosper notat & efficaciter
exprimit *quæ humanam sibi subiciat voluntatem.*
Toto enim ostio inveniendæ veritatis aber-
rant, qui putant gratiam quamcumque poten-
tialiam, hoc est qua tantum sufficienter po-
tens arbitrium redditur, humanam subijcere
voluntatem; hoc enim de quacumque
actuali gratia non minus quam de habitibus
ipsis salum est, omnibus enim utimur, si vo-
luntas velit, omnes ipsa sibi voluntas volendo,
hoc est ad actum determinando subijcit, quan-
tum vis ea volente simul operentur. Hoc ergò
volunt Massiliensium primum actum voluntatis
esse suum, eo quod posita quacunque tali gra-
tiâ, actum illum ipsi sibi tribuant, non actus
à gratia secum rapiente voluntatem, ac discer-
nente hominem, tribuatur. Quod iterum
optime à Prospero observatum est, quando
dicit, quod in eorum sententia, *divina voluntati*
impie humana præfertur; quod non ideo quia adju-
vatur homo velit; quod receptionem boni à semetipso
inchoare creditur: Quod aliquid Deo placeret nisi
ex eo quod ipse donaverit. Et ab Hilario quando
Massiliensiles molestè ferre docet quod non
aliter homo possit arripere fidem *nisi credendi;*
voluntate donata: Item eos nolle, quod homini
donetur ut velit, *revelat ab hoc dono aliter pariter*
res. Nam homo tali potenciali gratiâ, sive
sufficiens sive efficax sive alio quocumque no-
mine vocetur, præventus ponitur, ac talis
gratiæ proritatioe delinitus, quasi in bivio
collocatur, & in quacumque se velit partem
vel cum, vel sine gratia, ea pro libitu ejus sive
cooperrante sive cessante inclinet & flectat,
verilimum certissimumque est, quod divinae
voluntati impie humana præfertur, quod non
ideo quia adjuvatur homo vult; quod rece-
ptionem boni à semetipso inchoet, quod
Deus non donat illam voluntatem, nec illa vo-
luntas donetur ut velit rejectis alijs. Longe
quippe diversa sunt dare sufficientissimam vo-
lenti potestatem & ipsam donare voluntatem.
Nam ut vigilantissime observavit Augustinus
gratiam possibilitatis à gratia voluntatis di-
stinguens; *Non est consequens ut qui potest venire,*
ad Christum, audita vocatione, etiam veniat,
Christi, nisi
nisi id voluerit atque fecerit. Quod nisi fiat gratia
illa potentialis sine effectu ullo & vocatione
remanebit. Et rursum: *Non aut, inquit, Apo-*
stolus: quid autem potes habere quod non accepisti
ut posses habere, sed ait, quid habes quod non acce-
pisti. Quæ quidem cujuslibet potentialis gra-
tiæ ab actu separatio ita in Adamo manifesta
est, ita quotidianis exemplis omnium intelli-
gentiæ exposita, ut mirum sit hanc ob causam
tragedias excitari potuisse. Quis enim non
quotidie videt & humanis actibus testibus
comprobat, multos in rebus civilibus habere
volendi potestatem, etiam per ardentissimo-
rum affectuum concitationem, (ad volendum
multo

Lib. de gen.
Christi, si
Lib. de pro-
dest. ss. a. s.

multo efficacius ipsâ gratiâ proritantium) qui tamen non idcirco habent voluntatem; sed vel resistendo, vel tandem ultro cedendo illam sibi-metipsis sua libertate tribuunt? Quis non videt innumeros habere presentissimam oculis suis lucem, sive cernendi potestatem, qui à semetipsis fumunt ipsam cernendi vel non cernendi voluntatem? Quis denique non videt in hâc ipsâ causâ quam tractamus, & juxta recentiorum sententiam cum quibus agimus, ex multis honorum affectuum irritatione provocatis, alios sua voluntate cedere, alios eadem voluntate resistere, atque ita resistendi cedendique voluntatem non aliunde quam à sua libertate huc illuc se flectente, et si non sine gratiâ, proficere? Ac talem voluntatem sua libertate gratiâ provocanti adungere, nonne hoc ipsum est *receptionem boni à semetipso inchoare*? Nonne hoc est *aliunde Deo placere nisi ex eo quod ipse donaverit*? Donavit enim ipsam quidem habendam voluntatis potestatem, sed ex ipsâ non placetur Deo, cum eam habeant multi qui non placent Deo, sed suam non adjungendo voluntatem duplicent Deo. Nec per ipsam inchoatur receptio boni, sed per ipsam consentiendi voluntatem; bonum enim quod in hominis restauratione recipitur non est aliud quam magna voluntas bene vi-

vendi: cujus non talis gratiâ, sed ipsa prima voluntas est inchoatio. Quæ voluntas per nullam omnino gratiam potentialem, per nullam omnino gratiam, quæ non subijciat voluntatem, per nullam omnino gratiam quæ communis sit bonis & malis, ut sapius Augustinus docet, donatur à Deo; sed liquidem talis voluntas gratiâ etiam simul influente & cooperante sequitur, ea naturalis illius possibilitatis etsi aliquanto nobilior factus est, nullo modo peculiare ipsius Dei vel ipsius gratiæ donum. Sed hæc de re alibi ex professo disputandum est. Nunc ista duo hic scire sufficit: Primum in eo puncto totâ cum Gallicanis illis Presbyteris constitisse controversiam, uter primum discerneret hominem ab homine, qui ex simili massa procreatus, in simili damnationis causa constitutus est, an homo volendo, an Deus ipsam voluntatem, hoc est volitionis actum largiendo: Alterum, hoc primum salutis initium idcirco Massilienses ex sua libertate religasse, ut fatales illas tabulas, & necessitates atque inde nascentes desperationes sua voluntate frangerent. Quod apertissime solum & unicum illum voluntatis internâ gratiâ pulsata flexum nutumque sibi servando, tanta facilitate consequuntur, ac si nudâ illâ naturali possibilitate & libertate uterentur.

Tres actus comprehendit illud principium salutis,
fidem, desiderium sanitatis,
& orationem.

C A P V T X I I

CÆTERVM istud salutis initium suam nonnullam habet latitudinem. Quod ut melius ex mente Massiliensium intelligatur observari debet, esse duo in hominis sanatione distinguenda. Ipsa curationis opera, quibus re ipsa ægritudo pellitur, & ea quæ curationem quadam necessitate præcedunt. Curationis opera sunt, exercitium, diæta, medicinarum appositio, & hujusmodi quibus morbus paulatim cedit & sanitas procuratur. Præcedunt in ægroto, Medici desiderium, advocatio, & recta de ipsius arte credulitas: quamvis ad ipsam sanitatem inducendam nihil per se ipsa laboranti conferrant. Neque enim propterea quisquam sanus hoc ipso redditur, quia sanitatis incensus desiderio Medicum vocat, cujus peritiæ plurimum fidit.

Sic ergo in spirituali hominis sanatione statuendum est, aliud esse ipsâ curationis opera aliud præambula ad inchoandam curationem. Curationis opera sunt quibus re ipsa in animo procreatur salus, ut sunt baptismatis aliorumque Sacramentorum applicatio, & in primis exercitiū ac diæta spiritualis, per quæ singulorum vitiorum ægritudines pedetentim fugantur animo, & sanitas convalescit, Nam singula-

rum virtutum opera, quibus exercendi sunt qui sanitatem assequi cupiunt, ita sunt jam obtentæ alicujus sanitatis officia, ut simul sint restantis ægritudinis remedia. Præcedunt verò animorum curationem, Medicum quærere, Medico fidere & à Medico velle sanari.

Hæc observata distinctione Massilienses ingenue confitentur tantam ex peccato primi hominis consecutam esse animorum ægritudinem, & virium humanarum stragem, ut non solum sanitatem suam nullo opere consummare non possint, sed nec incipere nec promovere. Nam hoc est illud quod eos ante capite primo presentis libri ex testimonijs Prosperi & Hilarij dixisse demonstravimus, propter nimiam ægritudinem & labefactatas peccato vires ad nullum opus bonum incipientem, nedum perficiendum quemquam sibi posse sufficere. Hoc enim inchoatæ saltem sanitatis effectum vel aliquam ipsius curationis partem esse volunt: atque eorum utrumvis per solam Dei gratiam esse tribendum. Quemadmodum qui fractis cruribus omnibusque progressionis ac motus organis dissolutis jacet, nullum omnino ambulationis motum vel incipere vel perficere potest nisi aliquid saltem robur ope medicinalis curationis accesserit.

Sed